

ENHET
Enheten för Vårld, Utbildning och
Arbetsmarknadspolitik
HANDLÄGGARE
Carola L6fstrand

DATUM
2020-05-19
ERT DATUM
2020-05-29

DIARIENUMMER
20200065
ER REFERENS
M2020/00226/Ke

Milj6departementet
Kemikalieenheten
103 33 STOCKHOLM

LOs yttrande 6ver remiss av SOU 2019_45 Framtidens kemikaliekontroll - av utredningen om kombinationseffekter och gruppvis hantering av 6mnen.

Sammanfattning av LOs synpunkter

LO yttrar sig 6ver utredningen med syfte att lyfta fram arbetslivet och arbetsmilj6n som en viktig arena f6r flera av de rekommendationer som presenteras i bet6nkandet. Behov av nya gr6nsv6rden och analysmodeller har under senare tid lyfts fram av LO-kollektivets skyddsombud. Medlemmar rapporterar om h6lsobesv6r och kopplar det till kemikalieblandningar, trots att varje enskilt giftigt 6mne ligger under sitt gr6nsv6rde. LO lyfter fram fr6gan i detta sammanhang f6r att betona flera rekommendationers vikt f6r att minska den arbetsrelaterad oh6lsan och uppn6 m6let med nolltolerans av d6dsolyckor i arbetet och d6dliga arbetssjukdomar.

F6r de medm6nniskor i samh6llet som 6ven i sitt arbete 6r extra utsatta f6r exponering av kemiska blandningar, kan vi anta att den cocktaileffekt som beskrivs i bet6nkandet, blir extra farligt och att risken 6kar f6r arbetsrelaterade sjukdomar som 6ven kan vara cancerframkallande, mutagena och reproduktionsst6rande. LO hade 6nskat att utredaren 6ven i sitt uppdrag hade f6rt en dialog med arbetsmarknadens parter, f6rutom Arbetsmilj6verket, samt problematiserat och analyserat cocktaileffekten f6r de som blir extra utsatta f6r kemiska h6lsofarliga blandningar i sitt arbete, ut6ver den generella effekten som m6nniskor i dagens samh6lle utsatts f6r.

Nya kemiska produkter utvecklas, produceras och anv6nds p6 arbetsplatser av LO-kollektivets medlemmar som ofta befinner sig mitt i den cocktaileffekt som uppst6r n6r olika h6lsofarliga kemiska 6mnena blandas i deras arbetsmilj6. 6terkommande har representanter fr6n LO-f6rbunden och deras skyddsombud lyft problemet med r6dande kunskapsbrist 6ver kemiska blandningar p6 arbetsplatserna och medlemmars oro 6ver hur blandningarna p6verkar h6lsan i dag och senare i livet. En del kemikalier har fr6ntagits

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BES6KSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA WWW.LO.SE
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

doftämnen som förr luktade illa och därmed signalerade fara och behov av skyddsutrustning. Medlemmar vittnar om arbetsrelaterade besvär som andningssvårigheter, eksem och huvudvärk när blandningar uppstår, trots att de enskilda kemiska ämnens nivåer ligger under rådande gränsvärden. I LOs rapport *Bättre och bättre dag för dag?* (2018) visar arbetsmiljöstatistik från SCB och Arbetsmiljöverkets arbetsmiljöundersökningar från ett kvarts sekel där LO-kollektivets medlemmar allt oftare upplever hälsobesvär kopplat till luftföroreningar samt hudproblem kopplat till rengöringsmedel.

När skyddsombud lyfter frågan om medlemmars besvär hänger samman med blandningen av hälsofarliga kemikalier till arbetsgivare konstateras ofta att rådande gränsvärden följs och arbetstagarnas arbetsmiljöproblem åtgärdas inte. Ansvarstagande arbetsgivare hörsammar ändå problemen och försöker åtgärda risker enligt försiktighetsprincipen med ökade skydd för arbetstagarna trots avsaknad av gränsvärden för de kemiska blandningar som uppstått eller använder substitutionsprincipen och ersätter farliga kemiska ämnen med säkrare ämnen. **Andra arbetsgivare hänvisar istället till arbetsmiljölagstiftningens gränsvärden för respektive ämne som ingår i blandningen och anser problemet hanterat. Risken ökar därmed för att en arbetstagare vars hälsobesvär övergår till arbetsrelaterad sjukskrivning och en annan arbetstagare hamnar i samma ohälsosamma arbetssituation.**

Utredaren rekommenderar bland annat en satsning på ett forskningsprogram för ökad kunskap om verkliga exponeringsmönster för kemikalieblandningar. LO vill lyfta behovet av särskilda resurser till forskning om cocktaileffekterna i arbetslivet och dess effekter på människa och miljö samt evidensbaserad metodutveckling för att utveckla analysstöd för en säker hantering av kombinationseffekter av hälsofarliga kemikalier i arbetslivet. Exempelvis användbara stöd för chefer och skyddsombud som beräkningstabeller för riskbedömning när det förekommer tilläggsämnen i form av nanopartiklar i syfte att stärka effekterna av andra kemikaliers egenskaper. För att på arbetsplatsnivå förstå hur risken i sådana fall ska bedömas och åtgärdas krävs det andra beräkningsmodeller än i dag.

I linje med ovanstående resonemang stödjer LO även betänkandets rekommendation om att tillsätta en myndighetsövergripande arbetsgrupp för riskbedömningar av blandningar. **Myndighetssamordningen behöver utvecklas i frågor som berör miljö- och arbetsmiljö och nationella arbetsmiljöstrategin med mål om nolltolerans mot dödsolyckor och livshotande arbetssjukdomar behöver utvecklas.** LO vill i detta specifika fall betona vikten av att föreslagna arbetsgrupp involverar arbetsmarknadens parter gällande arbetslivet och arbetsplatsens tillämpning av riskbedömningar av kemiska arbetsmiljörisiker i det systematiska arbetsmiljöarbete där chef, skyddsombud och arbetstagare ingår. Ett samarbete med fackförbunden och arbetsgivarorganisationerna från start

stärker möjligheten att i ett tidigt läge fånga upp aspekter som bland annat leder till användbara analysverktyg för arbetsplatser.

LO anser att betänkandets förslag om stegvis sänkning av befintliga gränsvärden för giftiga kemikalier och behovet att anpassa reglerna för kombinationseffekter av kemiska blandningar behövs för att uppnå EUs och Sveriges kemikalielagstiftnings mål att säkerställa en hög skyddsnivå för hälsa och miljö. En viktig princip för att säkerställa en hög skyddsnivå är att vid riskbedömningar ha regeln att hellre fälla än fria en kemisk blandning när risken är vetenskapligt osäker, i linje med försiktighetsprincipen. Den föreslagna flaggningen av kemikalier som misstänkt särskilt farliga ämnen under REACH-förordningen, kan vara ett pedagogiskt sätt att guida kemikalieanvändare både när det gäller substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen påbjuds.

Försiktighetsprincipen bör enligt LO utgöra en ledstjärna vid riskbedömningar i arbetslivet och i synnerhet för att säkerställa en hög skyddsnivå för arbetstagarna vid kombinationseffekter av kemiska risker. I dag och i resten av livet.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Carola Löfstrand
Handläggare